

ՊՈՒԷԿՆԵՐԻԱ

ՊՈՒԷԿՆԵՐԻԱ

Տարեկան 8 Ժր.
Վեցամսեայ 4 Ժր.

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Տարեկան 10 Ժր.
Վեցամսեայ 5 Ժր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. Տոյ.
Վեցամսեայ 1. Տոյ.

ԿԱՆԻՍԻԿ

ԽԱՆՈՒՑՄԱՆ ՏՈՂԸ

20 ՄԵՂ.



ԼՐԱԳԻՐ

ԱՂԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՇԱՐԱԹ ՕՐԵՐ

ՀԱՍՑԷ

Rédaction du Journal

„Ira vounk“

Varna

Редакция на

Вѣстникъ

„Иравункъ“

Варна

Գրողիչը եւ չեն տրոշիր

rev. Pere G. Kalemkérian Michitaris tengasce № 4 Vienne

ԹՈՒՐԻՑԻ ՈՅ ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՆԸ

Օսմ խորհրդարանին բացման առթիւ՝ զահաճառով և ասոր արուած պատասխանով արտա-
նանուած լաւատես և անդորրա-
ւէտ ֆռազներուն հակառակ,
իրար յաջորդող դէպքերը ցոյց
կուտան թէ թուրքիա իրականին
մէջ չորս կողմէն հրդեհուած հո-
յակապ չէնքի մը կը նմանի:

ԱԼՊԱՆԻԱՆ տակաւին հեռու է,
խաղաղացեալ նկատուելէ, քանի
որ դէռ առջի օր հեռագիրը հա-
ղորդեց թէ Շքոտարայի նահան-
գին մէջ Ալպանացիներ նորէն
յարձակեցան սահմանադիրի պա-
հակին ուն վրայ և բաւական
թուով զինուորներ սպաննեցին
ու վիրաւորեցին և միւս կողմէ
քրիստոնեայ Ալպանացիք ալ նոր
չարժուանքու կը միտին: Այնպէս
ար զինուորական մեծ ուժ մը
պարտաւորեալ է կեդրոնացած մը-
նալ Ալպանիոյ զանազան կէտե-
րուն վրայ: միշտ սպառնալից,
վրէժխնդիր ու պատերազմիկ ժո-
ղովուդի մը բոլորը սահմա-
հարելու կազմ ու պատրաստ:

ՄԱԿԵՆԻՆԻԱՆ խաղաղ երկրի մը
երեսովը երբեք չունի և պուլ-
կար հրոսախուժեքը չոր թափով
մը վերսկսած են իրենց գործու-
նէութիւնը դաւադրական միջոց.
ներով, ինչպէս տեսնուեցան Գու-
մանովայի երկաթուղիներու գէժ
գործուած ոճրափորները: Գարա-
ֆէրէի մօտ տեղի ունեցած ըս-
պանութիւնները և հրոսակներու
ընդհարումները թուրք զօրաց
հետ կեդրոնը Սօֆիա համար-
ուած մակեդոնական կազմակեր-
պութիւնէն զատ, յեղափոխապետ
Սանտանսքիի կուսակցութիւնն ալ
բուն երկրին մէջ իր նոր գումա-
րութիւնը և խորհրդակցութիւն.
ներով կը թուի եկած ըլլալ այն
եղբայրացութեան թէ ազգայնա-
մալ ժէճը-թիւրք կառավարու-
թեան հետ չպիտի կրնայ հաշտ
և համաձայն ապրիլ: քանի որ
Օսմ. խորհրդարանը ջախջախիչ
մեծ մասնութեամբ ընդունեց նոր
վարկ մը սահմանել Պոչակ իսլամ

զաղթականներ բերիլ զետեղելու
քրիստոնեաներու քթին տակ:
ՍՈՒՐԻԱՆ անդին աւելի սպառ-
նագին վիճակ մը կը պարզէ
այսօր: Հօրանի Տրուզիններէն զատ
Սուրիոյ Արարներն ալ զէն ի
ձեռին Օսմ. կառավարութիւնը
կը հալածեն: Քէրքի դէպքը որ
չափ որ ալ չ'փողանցուած նը-
կատուի ուժեղ բանակի մը մինչև
անպատը տաժանելի արշաւանք-
ներ կատարելու անհրաժեշտու-
թիւնը ցոյց կուտայ: Պէտէվինե-
րու վայրագութիւնը վաղածանօթ
է: անոնք ոչ թէ հպատակութիւն
յայտնելէ, տուրք և զինուոր տա-
լէ հեռի են, այլ նաև օսմանեան
կառավարութիւնը իրենց հպա-
տակցներու ձգտումն ունին, և
այդ իրենց իրաւունքը ըլլալ կը
կարծեն, պահանջելով որ ամէն
տարի պետական գանձէն իրենց
տրուի որոշ գումարներ, իբր
նուէր կամ թոշակ արաք ցեղա-
պետներուն, որոնք դարերէ իվեր
Օսմ. կայսերէն ստացած են, ինչ-
պէս Համիտ ալ միշտ տուած էր
պախիշիլ կամ ինսուր շահանկ
անունին տակ:

Այս անգամ Պէտէվինները իրենց
զէնքի ուժովը տիրացան այդ
«իհսանը Շահանէին» (Ի), միայն
Գաթրանէի մօտ կողոպտուած կա-
ռախուժէն 12.000 ոսկի ալ մէ-
քով գոյքեր գրաւելով: Լուրջ
մտառանշութեան մէջ է Պոլսոյ
շովհէ կառավարութիւնը, և թել-
թերը կըսեն թէ վաթսու վաշտ
չինուսը զրկել պարտաւորուած է
ապստամբած Պէտէվիններու գէժ,
որոնք միայն Քէրքի շուրջը 15
հազար հոգի հաւաքած են և պա-
շտած այդ քաղաքի պահակա-
ջօրք:

ԵՒՄԷՆԻ օրուան վիճակն ալ ա-
ւելի ծանր է: պաշտօնական հե-
ռագիրներ կը ծանուցանեն թէ
կրտէ թալանը: ԵՒՄԷՆԻ հ/ւ/տ-
յին կողմը 25000 ապստամբներ,
իմամ Եահայի հրամատարու
թեալով, Ասիոյ արշաւած են: Գ-
զաբանակէն եօթը վաշտ զրկ-
ուած են ԵՒՄԷՆԻ: Ա. Բանակէն ու
նաև Տրապիզոնի բէտիֆներու
զօրաբաժինը պիտի զրկուին:
ԵՒՄԷՆԻ ապստամբապետներէն

հոչակաւոր Սէյիտ Խոթրիս որ կըր-
կին ապստամբած է և Ասիոյ կող-
մեր կը գտնուի: հեռագիր մը
տուեր է պատերազմական նախ-
արարութեան: անա այդ հեռա-
գիրը որ խիստ յատկանշական է
«Կ. ռաւարութեան հետ համա-
ձայնութիւն մը կնքած էի, որով
կառավարութիւնը մէկ տարուան
մէջ բարենորոգումներ պիտի ր-
նէր, սակայն ոչ միայն բան մը
չըրաւ, այլ պաշտօնատարները
չ'որչարեցին և ձեռնեցին ժողո-
վուրդը: Տուրքեր կը գանձուին
ամէնէն վայրագ կերպով, Տօրի
մը համբերեցի և այդ միջոցին
ու և է զինուոր կամ պաշտօն-
տար չխօշտանգուեցաւ: Հիմա հա-
մբերութիւնս սպառած է և այլ ևս
ոչ ոք կը ճանչնամ»:

Արարները հայերուն չեն ն.ա
նիր որ ամբողջ դար մը խաբու-
սիկ խոստումներով օգործին և
միշտ կորաքամակ հպատակին
թրքական քմահաճոյքներուն ու
բռնութիւններուն: Մարդոցը
համբերութիւնը մէկ տարուան
մէջ սպառեց և ալ ոչ ոք չեն
ճանչնար, ոչ Սուլթան և ոչ օսմ-
մանագրութիւն: Եւ լաւ կ'ըսէ
թիւրքական առածը. «տինսիդին
հազգընտան իմանորդ կէիք»:
Յ. Պուրպէ

ԲԱՐԵԳ. ԸՆԴՀ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Հ. Բարեգ. Ընդհ. Միութեան Կեդր.
Վարչ. ժողովը հետեւեալը որկամ
է մեզ ի հրատարակութիւն.

ԴԱՀԻՐԷ... 1910

Տիար.

Պատիւ ունիմ հազարգելու ձեզի
Միութեանս Հոկտեմբեր-Նոյեմբեր ա-
մբաներու գործունէութեան կարեւորա-
գոյն եղելութիւնները:

1.-Հետեւեալ Մասնաճիւղները հիմնը-
ւած են

ՍԱՄԱՆ. -Նախաձեռնութեամբ Տօրթ
ն. Տաղաւարների. -Առժամեայ Մաս-
նախուժը, Տիարք Յովհաննէս Հեքիմ-
եան, Ենովք Մասանեան և Մուրա-
նէրեան:

ՎԵՐԵՐՍՈՐԸ. -Ամերիկայ. Նախաձեռ-
նութեամբ Բ. Վ. Քիւրքեանի:
ԱՅՆԹԱՊ. -Նախաձեռնութեամբ Տ.
Յ. Ժէպէճեանի:

2.-Հետեւեալ տեղական Մասնաճիւղն-
ը վերակազմուած են:

ՉԱՆԱՔ-ՔԱԼԷ. -Տիարք Գրիգոր Փու-
ատ Ետեմապետ, Ղազար Ղազարեան,
Ատենաղայր, Արշաւիր Աղախանեան,
Գանձապետ, Սենեքերիմ Սահախան
և Խաչիկ Պէրպէրեան:

ՅԻՔԷՉԵՈ. -Ամերիկայ. Տիարք Տօր
Ս. Ս. Լոնկ-Ատենապետ, Տօրթ. Ե.
Շահպազեան, Բ. Ատենապետ Յ. Մ.
Նշիկեան, Ատենաղայր, Ս. Վ. Մե-
քսեան, Պատ, Յովհաննէս Հայկունի,
Յարութիւն Սարկաւազեան և Գաբ-
րիէլ Միքայէլեան:

3.-Բարիզաբնակ Տիարն Իսան Քէլէկեան
իր նախաձեռնութեամբ կողմէ Չօրք-
Մարզուանի մէջ կառուցանելի Որբանո-
ցին շինութեան համար 300 Կնգզ Ու-
կիի երկրորդ նուէր մը ևս վնանձնա-
բար տրամադրած է Միութեան:

4.-Կեդր. Վարչ. ժողովը վերջնակա-
նապէս հաստատեց ճարտարապետ Տի-
արք Ս. Մարկոսով Պէլի և Կարօ
Կալեանի կողմէ անձնութեամբ պատ-
րաստուած Քէլէկեան Որբանոցի շէն-
քին յատկապէս, և որոշեց անմի-
ջապէս շինութեան ձեռնարկել տեղ-
ւոյն վրայ, ասոր վերին նկարագրերը
վստահելով նախապէս ը'տրուած Յանձ-
նախուժի մը, որուն անդամներն են
Տիարք Պետրոս Բէլիկեան, Ատենա-
պետ, Գէորգ Բէօրդյանեան, Ատենա-
ղայր, Խաչիկ Գարեհաղուպեան, Գան-
ձապետ, Պետրոս Քէօրդյանեան և Գէ-
որգ Գարավարդեանեան:

5.-Կեդր. Վարչ. ժողովը որոշեց 20
նախնական դպրոցներ բանալ Նայաբնակ
գիւղերու մէջ, և ասոնց մատակարա-
րութիւնը յանձնել Միացեալ Ընկերու-
թեանց, տարեկան ծախք նշանակելով
300 Կնգզ. ոսկի, որուն վեցամսեայ
առաջին վճարումը կատարեց յիշեալ
Հաստատութեան:

6.-Միութեան կողմէ հետեւեալ նը-
պատաները զրկուեցան:

80 Անգզ. Ոսկի Մուշի և Սասունի
կարօտ հողադրո-
ւներուն հաւաքարար
կի գնելու համար:

70 » » Տալաթիկի կարօտ եր-
կաթագործներուն հա-
ւաքարար իրենց ար-
հեստին վերաբերեալ
գործիք և հնոց գը-
նելու համար:

50 » » Կիլիկիոյ նաճարը
գիւղի կարօտ հողա-
դրոցներուն հաւաքա-
բար եղ գնելու համար:

50 » » Վանի Հայկազեան
կեդր. վարժարանին:
7 -Միութեան Ամերիկեան Մասնաճիւղ
ներէն ոմանց գիմումին վրայ, Կեդր.
ժողովը Տիար Վ. Քիւրքեանը անուո.

նեց Ամերիկեան Մասնաճիւղներու մօտ
ընդհանուր Քարտուղար։
8.-Միութեան 1909-1910 Շրջանի ըն-
դարձակ Տեղեկագիրը հրապարակ ելած
ըլլալով փափաքովն իր կրնան դիմել
կեդր. ժողովին կամ Տեղական Մաս-
նաճիւղներուն։
9.-Մասնաճիւղներէն և թղթակիցնե-
րէն կը խնդրուի օրը օրին կեդր. ժո-
ղովին զրկել իրենց անդամացուցակնե-
րը և հաշուեցուցակները։
Այս առիթով կը ծանուցուի թէ ներ-
կայ Շրջանը կ'աւարտի յառաջիկայ 31
Դեկտեմբերին։

Խորին յարգանքով
Ի դիմաց կեդր. վարչ. ժողովի
Ատենադպիր
Վ. Մայիզեան
ՀԱՍՏԷ՛ Ունէ նամակ զրկել միմիայն
Ատենադպիրին.
Ունէ դրամ զրկել միմիայն
Դանձապետին։

(46իֆ)

ԹՕԼՍԹՈՅԷՆ ՀՁ ՄԸ

Աղքատութիւնն իրականու-
թեան մէջ երջանկութիւն մէ, և
Աղքատ ըլլալ կը նշանակէ չբնա-
կիլ քաղաքներու մէջ, այլ գիւ-
ղի, այլ անտառներու մէջ, արտերը վայելել արեւը,
երկինքը, հողն ու անասունները,
ուղիքը չհարարել հնարելու հա-
մար թէ ի՞նչ պէտք է ուտել ա-
խորժակը սրելու համար, և թէ
ի՞նչ մարզանք պէտք է կատա-
րել ազել մարտդուութիւն ունենա-
լու համար։

Աղքատ ըլլալ կը նշանակէ օրն
երեք անգամ անօթեմար, քնա-
նայ առանց ժամերով տապալտը-
կելու բարձելուն վրայ, անքն-
նութեան օրս դարձած, տղաք
ներ ունենալ ու անոնցմէ չբաժ-
նուիլ ու ի՞նչ օր էական է, չը-
նել ձեզի անհաճոյ բան մը, և
չլախնալ թէ ի՞նչ պիտի պատա-
հի ձեզի։ Երջանկութեան հիմնա-
կան պայմանն է ախտառութիւնը
նախ՝ այն ախտառութիւնը զոր
մարդ ընտրած է ազատօրէն և կը
օրհնէ յետոյ՝ ֆիզիքական ախտա-
ռութիւնը, որ ախորժակ կուտայ
և հանդարտ ու խորունկ քուն
Մեր աշխաշհինք ոլորեցնելիկնե
աստիճանաւոր ու մեծահաւուստ-
րոլորովին զրկուած են ախտառու-
թենէ, և սուանց յաջողութեան կը
պայքարին ֆիզիքական ախտա-
ռութեան բաց կայութեան հե-
տեանքը եղող հիւանդութիւննե-
րու, ինչպէս քաղցրեմները, ընդ-
հանուր դատախազները կառավա-
րիչները, նախարարները, Չեր
միտքը բերէք ձեզի ծանօթ կամ
ձեր ճանչցած հարուստներն և
կամ անոնց կիները, ու պիտի
տեսնէք որ մեծամասնութիւնը
կը բաղկանայ հիւանդներէ, Ռախ-
տէն բոլոր նպատակաւորած մար-
դիկ չլսին և ստաֆօքսի հիւան-
դութիւններու տակ ընկճուած
են, ու անոնք օր չեն մեռնիր ե
րիտասարդ տարիքի մէջ, կեան
քիւ՛ն ուն կ'ըն կանցնեն ինքը՝
քիւնքիւն քարմանելով, Պատրաս

տեցէք անոնց մեռելներուն ցան-
կը՝ ոմանք ուղեղներն կը պայթե-
ցնեն, ոմանք ալ կը փտան։
Խիղճս կըսէ ինձի թէ սպան-
նութիւնը ի՞նչ ձեռն տակ ալ որ
ծածկուած ըլլայ, խորշիկի բան
է, թէ պատերազմը հրեշտակի բան
մէ, թէ պատերազմը պատրաս-
տող ամէն ինչ դատապարտելի է։
Երբէք աշխարհ չէ տեսած նը-
մանօրինակ բան մը ձիւնկիւ թա-
նի ժամանակ զանոնք միայն,
կ'սպաննէին որ կ'ուզէին սպան-
նուիլ մարդիկ իրաւունք ունէին
մնալու իրենց տունն ու տեղը,
մշակելու իրենց հողերը, խաղա-
ղութեամբ ապրելու ու բարեք
ընելու։

Այսօր քաղաքակրթեալ աշ-
խարհը ձիւնկիւ թանէն աւելի
վայրագ է ամէն մարդու կը հը-
րոմայէ սպաննել, անիկա ուզէ
թէ ոչ, եթէ մերժէ, զանիկա կը
պատժէ իբր թէ յանցանք գոր-
ծած ըլլար, ինչպէս կարելի է
ընդունել ասիկա խիղճերը ի՞նչ
պէս չեն ըմբոստանար, ինչպէս
չի նշմարուի որ այս արիւնկը-
զակ բռնաւորութեան գայթակ-
ղութիւնը... ի՞նչ ընել, ի՞նչ
փորձել, ցորչափ տեէ իրաց այս
վիճակը։

Ինչպէս յուսալ աշնուացնել հո-
գինները, ցորչափ անոնք պիտի
ընդունին այսպիսի ստրկութիւն
մը... Խորապէս վշտառիթ է
ասիկա, եթէ ձեռքերնիդ դանակ
մը տոցին, եթէ ձեզի հրամա-
յէին սա պզտիկ աղջկան կոկոր-
դը կտրել, հակառակ պարագային
զձեզ սպաննել սպառնալով, չը-
պիտի ընէիք, որովհետեւ բարո-
յապէս անկարելի պիտի ըլլար
ձեզի համար ընել զայս։

Եթէ խիղճերուն խորը ըլլար
քրիստոնէական պարտականու-
թեան գիտակցութիւնը, ամէն
մարդու համար անկարելի պիտի
ըլլար հրացան առնել և զայն
գործածել իր նմաններուն դէմ։

ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Ե Ի

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆ

Փորթուգալէն անմիջապէս յետոյ
Սպանիայէ կ'սպասուէր մեծ յեղափո-
խութեան մը լուրին, բայց Պրագիւ-
ան և Մէքսիքան կ'ստիպեցին։
Մէքսիքա որ հիւսիսային Ամերիկայի
հանրապետութիւններէն մէն է և որ
1867ին իր վերահսկումը, Մաքսիմիլիան
կայսրը, մահուան դատապարտելով
հրացանի բռնելու չը վարանեցաւ, այս
անգամ ալ նշանաւոր յեղափոխութիւն
մ'ունեցաւ։ Այս յեղափոխութիւնը ըս-
կըսուէր Մէքսիքայի ալիւսալ նահանգ-
ներուն մէջ գրեթէ միաժամանակ, կա-
ռավարութիւնը գիտնալով որ Նոյեմբ.
20ին յեղափոխութիւնը պիտի պայթի
աշխարհ շարժումներէն մը կը կատա-
րէր։ Նոյեմբ. 18ին Փուէպլայի մէջ ոս-
տիկանութիւնը ջանաց յեղափոխական
ժողով մը ցրուել և ծագած խռովու-
թեան առիթով 1909-ի սպաննուեցան
Մատէքո յեղափոխականաց պետը իր

աքսորավայրէն փախաւ և շարժումին
գլուխը անցաւ։

Ատոր վրայ յեղափոխութիւնը ան-
միջապէս ծաւալեցաւ։ Մէքսիքայի
բանակէն շատեր միացան ապստամբ-
ներուն։ Մատէքո ինքզինք առժամա-
նակեայ նախագահ հռչակած է։ Թէև
կառավարութիւնը յաջողեցաւ սպառ-
տամբներու ձեռքը ինկած քաղաքնե-
րէն շատերը ետ առնել, բայց կացու-
թիւնը տակաւին անստոյգ և անհաս-
տատ է։

Անցեալ ամսոյն Պրագիւի ևս զի-
նուորական ապստամբութեան թափե-
րավայր մ'եղաւ։ Պրագիւի չարաւա-
ւալին Ամերիկայի մէկ ընդարձակ եր-
կիրն է, որ Թրանսպէն 17 անգամ աւ-
ելի մեծ է, այս երկիրը աւելի աւ-
աջ Սպանիոյ գերիշխանութիւն տակն
էր, իսկ այժմ ինքնիշխան և ազատ
հանրապետութիւն մըն է, 15.000.000
չափ բնակիչ ունի. մայրաքաղաքն է
Խիո-Մալէյրո։

Եւրոպական թերթերու տուած
մանրամասնութեանց նայելով, Պրա-
գիւի զինուորական ապստամբութիւնը
ծագած է Գոպրա կղզիէն, ուր 1500
հոգիէ բաղկացած հետեակ զօրաց վաշտ
մը՝ աշակցութեամբ Խիո-կուալիս-սո-
-Սալ յաժանաւոր ապստամբեցաւ ուր-
բաթ գիշեր։ Որովհետեւ այդ կղզին
մայրաքաղաքը եզերող ծովածոցին մօտ
կը գտնուի, մեծ սարսափ ազդեց-
բայց ապստամբներուն աշակցող յա-
ժանաւոր նաւազներուն կ'է սը միայն
ապստամբած ըլլալով չուտով զսպու-
եցան վասն զի հաւատարիմ մնացող-
սպաններուն քառամտութեամբ մասը
գլխաւորեց ու յաղթեց։ Ուրիշ երկու
հաւատարիմ զորաւորներու Պարոզո
և Տիւսորո, և Գոպրա կղզիին ամրո-
ցներուն մընէ բռնու թնդանօթա-
ծըգութիւն անզիւ անեցաւ ամբողջ օր
մը, Գոպրա կղզիի ապստամբ վաշտը
իւր սպանները ձերբակալելով ցամաք
զրկած էր։ Վերջապէս ապստամբու-
թիւնը զսպուեցաւ ըմբոստները անձ-
նատուր եղան. նաւային զինուորները
200է աւելի կորուստ ունեցան։ Ա-
պստամբներու արձակած ռումբներն
ալ Ռիո Մանէրայի ծովեզերքին վրայ և
չըջակայքը բաւական կորուստ առիւ-
ցին։ Նոյեմբ. 23ին նաւազներու ա-
պստամբութիւնը ալ աւելի ընդա-
նուր ներուժով մը զսպուեցաւ. բայց
այս ներուժը սպաններուն անհաւատ-
կութեամբ, վասն զի իրենց ազդե-
ցութիւնը կորուստ եղաւ զօրաց առջև
Նիւսուտ օրուան համար պատերազմա-
կան վիճակ որոշուած է։

ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ

ՊԱՐՍԱՍՏԱՆԻ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Դավթէժէն կը գրեն թէ վերջին տա-
րիններու յեղափոխութիւնը և անոր
յաջորդող սահմանադրական կառավա-
րութիւնը ոչ մէկ սպեղանի չեղու-
կարսկաստանի մարմնոյն վրայ բացու-
ած խոր վէրքերուն։ Կաշառակերու-
թիւնը և անարդարութիւնը աւելի մեծ
չափեր ստացան, քան ինչ որ էին
բռնապետութեան շրջանին մէջ։ Գիւ-
ղատներու կեղեքումներն ու ճնշում-
ներն գիւղացիներու վրայ աւելի խրա-
տութեամբ կը գործադրուին։
Հայ առաջնորդարարն թեմական խոր-
հուրդը գրութեամբ մը դիմեց Մսկուի
Սարտարին, խնդրելով որ մեղմանէ իր
խտուրթիւնները Մսկուայ և Բիշմիշ-
թէքէի բաղմաշարչար Հայերու վրայ։

Այս դիմումի արդիւնքին կը սպաս-
ուի։

Պարսկաստանի անապատով վիճակին
վերջ մը տալու բաղձանքով Անգլիոյ
սուած ծանօթ ծանուցագիրը գէշ
օգտուորութիւն բրաւ թէ պարսիկ կա-
ռավարութեան և թէ ժողովրդեան
վրայ։ Այդ ծանուցագրի ծանուցուած
օրէն ծայր տալ սկսան միթիւնները
Պարսկաստանի ամէն կողմը, ինչպէս
նաեւ Դավթէժ։ Այդ միթիւններու մէջ
կրակ ու բոց ճառեր կը խօսուին,
վճռուեր կարճակուին ընդդէմ առգլո-
տուսական համաձայնութեան, կը պա-
նշուի որ Անգլիան իր ծանուցագիրը
ետ առնէ, օտար կառավարութիւն-
ները իրենց զօրքերը դուրս հանեն
Պարսկաստանի սահմաններէն, և ա-
ւելի տարօրինակ կայ, կը մտածեն
ուղեղներ ուղղել Մանեստականաց
պաշտպան վիճակ վայսեր և թուրք-
լոյ Սուլթանին՝ իբր դաշնակից պե-
տութիւններ, ինչպէս որ կը կարծեն
պարսիկ քաղաքագէտները ու ճառա-
խօսները։ Որոշ քաղաքականութիւն
և իմաստուն հեռատեսութիւն չկա-
յայ երկրի մէջ, օր նոր հոսանք նոր,
տխմար ամբողջ խաղալիկ դարձած է
այս ու այն կողմէ փշոզ հովին։

Երկրին խաղաղացման բաղձանքով
Անգլիոյ տուած ծանուցագիրը բոլորու-
վին սիւսլ մեկնուած է Պարսիկներէն
թէ և Անգլիոյ բացօթյայէս բաժմ էր
թէ խաղաղութիւնը պարսիկ կառավա-
րութեան ձեռքով հաստատել անկարե-
լի ըլլալու պարագային՝ ճնդկական
սպաններ պիտի բերէ երկրին մէջ ա-
պահովութիւնը վերահաստատելու հար-
մար, բայց եթէ պարսիկ կառավարու-
թիւնը լաշողի խաղաղացման այդ գոր-
ծին մէջ, ոչինչ չկայ միջամտութեան
Արդ, փոխանակ այդ խաղաղացումը ի
դորձ դնելու համար գերազույն ջան-
քեր թափելու, մեր պարսիկ ախպա-
րիկները ելին են ձրի հայրենասիրու-
թիւն ծախել, ուռուցիկ ճոռեր արտա-
սանել և անորակելի դիտանագիտու-
թեամբ մը նոր մրցակիցներ հրաւիրել
երկրին։

Գերմանները շատ լաւ գիտեն առի-
թէն օգտուել։ Յոյց տալ սկսուած այս
գերմանաւոր տրամադրութեան վրայ,
սկսան Գերմանացի և Աւստրիացի
առեւտրական գործակալներ լեցուիլ
Պարսկաստանի վաճառաւառ, կեդրոն-
ները և ողողել իրենց ապրանքներով,
մրցումը սկսած է ուռուական ապրանք-
ներուն դէմ։

Դավթէժի թղթակիցը ինքն իրեն կը
հարցնէ թէ ուր պիտի հասնի իրաց
ներկայ վիճակը. ինչ գրութիւն կըս-
պասէ Պարսկաստանին, և կաւելցնէ,
թէ ըսելը դժուար է, միայն արող
անիշխանութիւնը, սուրը և անվերջ
թաւանը, Ուրմիոյ ու Սալմաստի գիւ-
ղերուն վրայ քրեւորներու կատարած
արշաւանքները, միւս կողմէ կառա-
վարութեան անզօրութիւնը ցոյց կու-
տան այդ անարաքաղք երկրի դժոխա-
յին կացութիւնը ներկային և անստոյգ
ապագային։

« Ա Ձ Գ »

Շաբաթաթերթ

Ազգային, Գրական և Բողաքական
Տարեկան Բաժնեգիրն 13 Քր. Դիմել
Rédaction du journal „Azk“
16 Beach St. 4th Floor
BOSTON MASS



Ա Բ Ձ Ա Գ Ա Ն Գ

Բիւզանդիսն իր հինգ շարժիտ-
ուան խմբագրականին մէջ խոսե-
լով օտար երեսփոխաններուն Հաղ-
գը փաշայի դասիճին հանգէպ
բռնած դիրքի մասին, իրաւաբ-
կը պահապարակէ՞ Զահրապի պաշտ-
նողականը Ալպառնացուց մասին սա-
տոգորով:

Զահրապ էֆի ին աւելի բաժնա-
թրուիչ հետադարձութիւն ցնդեցաւ
Վերին Ալպանիոյ հովիտներուն
մէջ: Մտնէ՛ մարդ իկն ի՞նչ պէտք
ունին. իրաւ պաշտպանութեանդ:
Անոնք հրացան չունին (և հարկը
հազարներով յաճեալէն ետքը,
դեռ այնչափ մ'ալ թողած լրջալու-
են իրենց հողերուն տակ): անոնք
դաշոյէ ունին ինչո՞ւն իսկ այն հիւ-
զակներուն մէջ՝ օր պատուաքաղ
չկայ գուցէ. անոնք Պայրազ տար-
ներ ունին, որոնք հինգ ուկէս դա-
րէ ի վեր գիտեն ապարէզ կար-
դալ լիմ. կանոնաւոր բանակնե-
րուն Անոնք վեր քան զամե-
նայն. իսլամ թիւնն չունին ի-
րենց կռնակը, և տեսնո՞ր որ
ի թիւնն առի կուսակցապետ խալի-
պէ ինչպէս կոչուի ըրաւ իսլա-
մական զգացումներուն, իսլամա-
կան խմբակցութեան, Դահիճին
չուրջ համախմբու համար բոլոր
իսլամ տարրերը... Դուն քանի
որ Հայ եւ Հայուն Յաւր նայէ՛
լսելի ընեն Օսմ. Խորհրդարանին
մէջ, բնաւ չլիսնալով որ այս
պատճառով ետ կ'մնաս նախա-
րակա՞ն ակնկալութիւններէ: Ո՞չ
Վաղգէս, ո՞չ Համբարձում Պոյա-
ճեան քեզի չեն հաւատարիք իբր
օրէնսդէտ գրադէտ և առեւտրան,
բայց այս վիճաբանութեան մէջ
ալ քեզի չատ աւելի գիտակից
երեցան Հայ երեւոյթիւնի մը
պարտականութիւններուն:

Զահրապ էֆի կրնայ առարկել
թէ ինչ գիտածա՞ր Ալպանիական
դատը կ'պաշտպանէ, որպէս զի
Ալպանիացիք ալ Հայկական դատը
պաշտպանեն: Բայց երբ ինքն
իսկ այնքան զգուշանալ կ'երեւի
Հայոց գոյժը բերան տանելու
Օսմ. Խորհրդարանին մէջ, ի՞նչ
յոյս կրնայ տա՞ծ թէ Առնաուա-
ներն իրմէ աւելի Հայասէր պի-
տի երևին:

Զահրապ էֆի հարկաւ գիտեց
ինչպէս պուկար, յոյն և առնա-
ուա երեսփոխաններն իրենց հա-
տարակութիւններուն դատը պաշտ-
պանեցին համարձակ. թէպէտ
Պուլկարներն իրենց գէժ ունէին
Մակեդոնիոյ հակաթուրք պու-
կարական ոճիրները, Յայներն ի-
րենց գէժ ունէին կրետական
խնդիրն և թուրքերուն հակահե-
լէն գրգռուելու և Առնաուաներն
իրենց գէժ ունէին յայտնի ա-
պստամբութիւն մը, յորում Ալ-
պանիացիք հարկըստ որ օսմ. զօրք
զարկին. Հայերը, որոնք Ալպտու-
թեանն առին ո՛ր և է հակապա-
տական վարմունքի մէջ չգտնուե-
ցան:

Գնի, յիթէ շատ աւելի պարզեցու-
ն և ճակատագրոց չէին կրնար խօսիլ
Օսմ. Խորհրդարանին մէջ. Բայց
կարծես Հայերն յանցաւոր լլլաին
խորհրդարանական մեծամասնու-
թեան սուղ, ա՛յնքան չիկնոտ,
քաջուղ, լուսկեաց և ամբած երե-
ւոյթ ունեւոր Օսմ. Հայե եսփո-
խանները: Վաւեզի ա՛ծնական
ակնկալութիւնն ունին կառ-
վարութեան և ժէ՛տ թիւք գօ-
միթէն:

ՏԱՐՈՆԻ ՎԱՐՃԱՐԱՆՆԵՐ

Մեր ընթերցողներուն յայտնի
է թէ Տարոնի վարժարաններուն
ընդհանուր Տեսչութիւնը յաճե-
նուած էր Դաշնակցական յայտնի
գործիչ Ս. Զաւարեանին սա՛ս
իրենց գործակից բնարած էր էն
մալեռանդ դաշնակց կաները:
Ինչպէս «Փախուկ» մականուա-
նալ Մազպիսաւրի, Տաճատ վար-
դապետ, որոնք Վաւեզի հայոց
գոնէ մօտէն ծառօթ են, և ուրիշ-
ներ:

Նոյնպէս մեր ընթերցողնե-
րուն յիշուցութեան չեն վրիպած
անշուշտ այն բողոքները ու դառն
զանգատները որ տարիէ մը ի
վեր կ'ըլլաին Մշակութիւնը այն
բռնակալութեան դէմ, որ գոր-
ծուեցան Զաւարեանի պաշտօնի
կոչած հարկահաւանքներու կող-
մէ: Խեղճ հայ գիւղացիները ան-
կարող լլլալով դպրոցական տուրք
վճարել դաշնակցական հարկա-
հաւաքներուն, ասոնցմէ կ'ը
ծուէին կ'ը բանտարկուէին և ի-
րենց տան էն կենսական պի-
տոյքէն ու գործիքէն կը զոկու-
էին: Այս բռնակալական դրութե-
ան դէմ հարկւարաւոր ստորագրու-
թեամբ հանրագրութիւններ մին-
չև շնչեց. կաթողիկոսին հասան
անցեալ գարնան Տեղական կա-
ռավարութիւնները ստիպուեցան
միջամտել և հարստահարիչ հայ
հարկահաւաքները հետապնդել
վասնի հայ գիւղացին բացար-
ձակապէս կաշառակէր: Դնք
թուրքէն ու քրիստէն այս աստի-
ճան բռնակալութեան չէինք ես-
թարկուած. ա՛լ տուն տեղ ձգել
հեռանալէն զատ ճար չմնաց մե-
զի» և ուրիշ:

Մուշէն Նոյեմ. 9 թուականաւ
Մշակի գրուած նամակէ մը կը
բաղեւր հետեւեալ տոյգերը.

Վանքի Տաճատ վարդապետը—Մը-
շակի Դաշնակցութեան ներկայացուցիչ
Գարմէնը այսօր շատարակ Գարմէն է,
այսօր սովորական մարդ է... Վերջա-
պէս, կազմակերպութեան բերօյի կող-
մից նրան գրաւոր զեկուցում է արված
հեռանալ Մուշից, Ս. Զաւարեան նու-
յնմեքի 7-ին շրջանային ժողովի մէջ
վերջապէս պարզապէս հրապարակեց.
«Մրանից յետոյ Գարմէն բոլորովին հե-
ռացված է մեր շարքերից»:

Գարմէնը այլևս ընկեր չէ... Բայց
ինչ օգուտ Տարոնցիկներէն որ ոճի-
րը գործված վերջացած է... քանի որ
խարդախութեան, անբարոյականու-

թեան սերմերը ցանված են նոյնիսկ
մատաղ սերնդի զատարակութեան
սրբազան վարդապետ—Վարժարանների
չեմբերում...:

Դպրոցական տուրքի հանգանակիչ
ժողովի անդամներին հետ անցեալ ձը-
մեռը, որպէս կ'ըլլած, որպէս ժողո-
վրդի վրա ազդեցութիւն դրածոյ՝
պաշտօն ձեռք բերեց շրջալու, դպրո-
ցական տուրք դանձելու և դանձեց
բոլոր այն տեղերից, ուր որ ոտք դը-
րեց. դանձեց, դանձեց, քայց ո՛չ թէ
զաղափարական քարոզներով, այլ
թիւրք անխիղճ թատիկարներով ձեռով,
որին ապացոյց են Դվարսի, Զիարէթի,
Աւարնի, Խէյլիսի և այլ գիւղերի
դէպքերը և ժողովրդի բողոքները թէ
կառավարութեան և թէ ազգ. առաջ-
նորդարանին... Եւ որի հետեւեալը
եղաւ ներկայ դրութիւնը. դպրոցները
ցարդ չեն վերադառնալ և վերադառ-
նալու էլ յոյս չը կայ. որովհետեւ մա-
զովորդը չէ կամենում դրամ վճարել:
Գարնան խնդիրը այժմ նորից երե-
ւան է եկել... Կառավարութիւնը նո-
րից Գարմէնը ուղեց. վերջինս ձայն
հանեց, թէ կ'ըլլա, խաղեց ժողովուրդ
ընդ կ'աշխատեալու պէս, առանց
նկատի առնելու, որ գարնան պէս կա-
ռավարութիւնը իրան փնտելու պատ-
րուակով անմեղ ժողովրդին պիտի խու-
զարկութեան ենթարկէ...:

Այսպէս ան գործեց Տաճատ վար-
դապետը, այժմ Գարմէն, և վերջապէս
երբ գործելու ոչինչ մնաց՝ իրաւամբ
հանգստութեան կոչվեց ցարդ իրան
հովանաւորող կազմակերպութեան կող-
մից որին դեռ շատ վաղուց բողոքված
էր լիւնալի վրա:

Ս. Զաւարեանն էլ չը կարողացաւ
դարման անել մեղ ինչն է պատճառը,
որ Բռնութեան շրջանում իսկ բաց ե-
ղած դպրոցներն այժմ անհնար է դար-
ձել բանալ տալ:

Խեղճ, անհաշիւ գործունէ ու
թիւն և աշխատիկական դրութիւնը
տե՛ք ո՛ր աստիճան բացասական
արդիւնք կուտայ վերջի վերջոյ,
Այդ տարգրելի գործիչներու շա-
հատակութեանց մէջ մաս կը
կ'ըլլէ Մշակ. մէջ Միացեալ Ընկե-
րութեան հաստատու կեդրոնու-
կան վարժարանին դէմ ալ դաւեր
լարել, որոնց հետեւեալքով պահ
մը այդ վարժարանն ալ փակուե-
ցաւ անցեալ տարեշրջանին մէջ,
բայց չուտով վերաբացուեցաւ:

Այժմ Տարոնէն հասնող վերջին
լուրն է Մշակ. Առաջնորդ. Նիսէս
ե գիւղացուի գեղի. 1 թուականով
հետեւեալ հեռ գիրը Պատրիար-
քարանի:

«Առաջնորդարանիս կողմէ կ'ը
թեական տուրք հաւաքելու համար
պաշտօն յաճեալու անձնաւորու-
թիւններ իբր ոճրագործներ կա-
ռավարութեան կողմէ յանդիման
ծերբակալուեցան: Վարժարանները
այս պատճառով պիտի փակուին:
Կը խնդրեմ որ հարկ եղած դի-
մումները կատարուին»:

Հիմակ թող գան բրինձ քայլեն
զատել Ո՞վ է յանցաւորը:

«Մ Շ Ա Կ»
Քաղաքական եւ Գրական Օրաբերի
(37 տարուան) բաժանորդագիրն է.
տարին 30 ֆր.: 120 դր.: - Դիմել
Rédaction du journal „MSCHAK“
TIFLIS (Cacase):

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ն

Ազգ. երեսփ. ժողովոյ վերջին նիս-
տի որոշմանց դէմ բողոքող «ազատա-
կան» երեսփոխաններու դիմումն վրայ
հրապարակ Պատրիարքը հարկ դաւեր
էր մայր դիւանի անդամոց հետ խոր-
հրդակցութիւն մ'ունենալ: Այդ խոր-
հրդակցութեան մէջ Պատրիարքը Ազգ.
ժողովին որոշմանց օրինաւորութիւնը
ընդունել է, քացի նոր վարչութեան
ընտրութեան. ըստ ի կարծիքին, 36-
31 քուէ շահող ընտրականը անվաւեր
պէտք է ըլլան եղբւր Մինչդեռ իր օ-
րով կատարուած նախորդ վարչութեան
ընտրութիւնը 23-22 քուէով կատար-
ուած ըլլալով հանգերձ, ինք չէր վա-
րանած օրինաւոր նկատելու: Ինչպե-
այս անգամ աւելի բազմաթիւ քուէ-
ներով ընտրուածները վաւերական չու-
ղեր ճանչնալ և կը վարանի կառավա-
րութեան բաւարարին ներկայացնելու:
Այս «խնդու» յատկանշական է:
Վերջապէս այդ խորհրդակցութեան
արդիւնքը այն է եղեր որ, ըստ բա-
ղմանց Դուրեան Պատրիարքին, ան-
գամ մըն ալ խորհրդակցութիւն չկա-
տարուի Մայր դիւանի անդամոց և
մէկ քանի «ազատական» երեսփոխա-
նաց մըջ և Ներկայութեան պատրի-
արքին: Կը ցաւինք որ Մայր դիւանի
անդամները համակերպեր են այս առե-
ւորդ և անպէտ առաջարկին:

Միւս կողմէ Դաշնակցականներն ալ
Պոլսոյ մէջ սկսած են միջոցներ սար-
քել բողոքելու համար Ազգ. ժողովոյ
որոշումներուն դէմ իբր շարժառնար:
Պատրիարքին այդ վարանող վերաբե-
րումը նոր քաջալերանք մ'եղած է
սօփանի խմբակին: Երկուդ կայ որ
Զիւռնիոյ նման տխուր դէպքեր աւելի
ունենան Պոլիս և այլուր. բայց այս
անգամ պատասխանատուութիւնը կա-
տարելապէս կը ծանրանայ Ս. Դուրեա-
նի վրայ:

— Պոլսոյ թերթերէն ցաւ ի սիրով կը
տեղեկանանք թէ Դաշնակցութեան
բուժ տօք. Էմմեռեան մեռած է ուր-
բաթ օր իր տան մէջ: Նոյնչափ ցաւալի
լուր մըն ալ Պուրէշէն կը հասնի, ուր
մեռել է մեծահոգակ հայ բժիշկ Պուրգ-
լուն: Հայ անուան յոյժ պատուաբեր
այս երկու ճարտար բժիշկներու տա-
րածամ կորուստը ողբալի է: Երեսփոխա-
նի վրայ:

— Պայրամի առթիւ «կայսերական
ներման որժանանալով» (?) ազատ ար-
ձակուած են կարգ մը Կիլիկիցի հայ
բանտարկեալներ, որոնց 7ը Ատանայի
բանտէն, 3ը Հեռոդոսէն և 10ը Պոտու-
րումէն, որոնք 10 և 15 տառուան դա-
տապարտուած էին. իսկ տակաւին
բանտը կը մնան 401 տարուան դատաւ-
պարտուածները:

— Երեւնի ոստիկանութեան նախա-
րար Նազըմ փաշա Բզմիրի կուսակալ
կարգուած ըլլալով, իր Առաջնորդա-
րան առաջին անգամ վաւերական առթիւ
յայտնած է թէ ինք ի մօտայ պիտի
հրատարակէ վաւերաթուղթերու հա-
ւաքածոյ մը, որով պիտի հաստատուի
թէ ինք հայտնուած մը չէ եղած և
ընդհակառակը բարեացակամ է դէպի
Հայերը:

— Կարնոյ մէջ Հնչակեաններուն մէկ
զատախօսութիւնը բռնի արգիլել փոր-
ձած են Դաշնակցականք: Բայց Հնչակե-
անք առանց կարեւորութիւն տալու
աւելի մեծ եռանդով կը շարունակեն
եղեր իրենց հրապարակային բանախո-
սութիւնները: Նամակագիրը կըսէ թէ
Դաշնակցութեան վարկը կարնոյ մէջ ալ
իյնալու վրայ է:

— Երեւնոյ մէջ կը հերքուի այն

լուրը թէ ուս կառավարութիւնը մտա-
դիր է փոփոխութիւն ընել Հայ եկե-
ղեցւոյ Հայրապետին ընտրութեան ե-
ղանակին մէջ: Օտար դաւանութեանց
պաշտօնատան գլխաւորը Կովկաս գա-
ցած է ծանօթանալու օտարադաւան
եկեղեցիներու գրութեանը:

Բէրայի կառավարին միջոցաւ
Պատրիարքարանէն խնդրուած է որ
Օսմ. նաւատարմին ի նպաստ հանգա-
նակութեան մասնաճիւղելու համար Պատ-
րիարքարանը Հայկրուն չըջարեալան
մուղղէ: Պատրիարքարանը համակեր-
պած է այս առաջարկին:

Հ Ա Վ Ա Տ Ի Ս Ա Թ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Սթանպուլտա Գօլէրա կիւն պէ-
կիւն արթմագոտ տըր: Ղուրպան
պայրաժընտան էվէլ կիւնտէ 12-
14 քիշի խաթալանըր իքէն՝
շիւտի կիւնտէ 45-50 քիշի թու-
թուլագոտ վէ խաթալանանլա-
րըն իւշտէ պիրի օ'կիւնիւ էօլմէք
աէ տիր: Տօհա էվէլ թուլթուլան
խաթալարտան տախի էօլէնլէր
արթմըշ տըր:

Խաթալըր Սամաթիատա վէ
եէտի գուլէտէ զիտտէ օլտը-
լըտան չէսմէլէր գաբատըրմըշ վէ
սըհհիէ թէտպիրլէրի վէ տըրգ-
գաթ օլտըրտա արթըրմըշ տըր
Տրապիզոնտան վէ Սէլանիկտէ
բէք ալօլմըշ տըր:

Եւսմէնտէ ըստոն բէք գալ-
վէթիլ կէօրիւնիօր մէշհուր իքի
սէրկէրտէլէր: Սէյիտ իտիրիս
վէ իմամ Եսհեսա շիմտի-
յէ գատար այրը օրտուլարլէ Օս-
մանլը Նիսիւմէթիւնէ գարշը
« զրաշմագատ իքէն՝ շիմտի գուլ-
վէթիլէրին պիրլէշտիրմիշլէր:
Ասիր չէհրինի իհաթէ իթմիշլէր
թէլէկրաթ թէլէլէրինի քէսմիշ-
լէր վէ Գօնփուտա թարաթընա
իլէրլէմէքտէ տիրլէր: Եէմէն վա-
լիսինի թէլէկրաթընա նազարէն
պու կիւնլէրտէ ասըլար վէ օս-
մանլը օրտուլարը պէշինտէ շիտ-
տէթիլ պիր ճէնկ վուգու պուլա-
ճագ տըր:

Իթթէտէ Պէտէվի Արապլար
տախի 15000 քիշիլիք ճէսիմ պիր
գուլվէթ իլէ Արապիստանըն պիր
գաշ չէհրլէրինի տէհշէթ սա-
չարագ, Հիճագա տօշրու բսեանը
իլէրլէթմէքտէ տիրլէր: Սաան
չէհրինի ասըլար գալթ իթ-
մէկլէ սօյուլար վէ գօնազընը
եագմըշլար: Կալէտէքի ասքէրլէր
ալճագ քէնտիրլէրինի վէ չէհրին
մէմուրլարընը գալէտէ մուհա-
ֆագա իաէպիլմիշլէր տիր:
Թէլէկրաթլարը վէ չըմէնտըթէր
խաթալարըն տախի պօղարագ
թըրէնի սօյուլար տըր:

Սթանպուլտա մէճիսի վիւքէ
լա պու կիւնլէրտէ պու արապ
ըստանլարը իլէ մէշուլ օլուպ:
ասքէր վէ ճէպհանէ եէթիշտէր
մէքտէ տիր:

Պապը Ալիտէն վէրիլէն բէս:

Սի հալատիսաթա պիւնէն, Հօ-
թէսքին օլունմուշ՝ Տրուզիլէր գալ-
րը քէնտի իշլէրինէ պագարլար
ըմըշ: Թահրիրի նուֆուս վէ աս
քէր սիւքիւնէթլէ տէվալ իտէր
վէ վէրկիլէր տախի թօրլանըրը-
մըշ: Թուլթուլան ասըլարըն մու-
հաքէմէսի իճրա օլունաճագ:
Տրուզիլէրին հէր թարաթտա սի-
լաշլարը թօրլանմըշ:

Պուլկարի սինօրը իւզէրին-
տէ Մալ թէքէ նամ մահէլտէ
թիւրք վէ պուլկար ասքէրլէրի
պէշինտէ միւսատէմէ վուգու
պուլուպ, ազշամ գատար տէվալ
իթմիշ: Թէլէֆիթլը եալընըգ
պիր թիւրք ասքէրի էօլմիշ տիր:
Պուլկար քէօլիլէր ասքէրի եար-
տըմ իթմիշլէր թիւրքլէրէ գար-
շը:

Տէմօկրատ բարթիսինի օր-
կանը օլան Մուսիւտէ նամ կա-
ղէթանըն մուհարիրլէրի Թէվ-
ֆիք վէ Սուպհի պէլլէր տէրտէթ
օլունտուլար՝ մէքքիւր կաղէթա-
նըն պիր պեւտինտէն տօլարը:
Հազգը բաշանըն իսթիֆա
իտէճէկիւնի շայեսաը թէքքիպ
օլունտուլար՝ շուհալտէ գապիւնէ տէ:
Կիշիլմէյէճէք տիր ֆագաթ նա-
զըրլարտան պազըսընըն տէկի-
շիլմէյէճէկի մուհագագաթ կէօրիւ-
նիօր: Մալթօրօրտաթօ իէֆ. օր-
ման վէ մաատէն նազըրը վէ Հա-
լաճեան էֆ. Նաֆաա նազըրը
գալարագ, Թիճարէթ նէգարէթի
պիր Պուլկարա վէրիլէճէկի իրօ
օտուս եազիօր:

Խաթալարըն տախի պիր թագ-
րիրլէ Եսհուտի ասքէրլէրէ եէ-
մէք իշիւն եալընըգ բարա վէ-
րիլմէսինի թէքիլի իթտի, զիւրա
Մուսալիլէր սայիր միլլէթլէր
իլէ եէմէյէ՝ մէշհալլէրի իթթի-
ղաթընճա՝ մէքուս տէյիլ տիր-
էր:

Սիւսամպաշը տախի պիր թագ-
րիրլէ Եսհուտի ասքէրլէրէ եէ-
մէք իշիւն եալընըգ բարա վէ-
րիլմէսինի թէքիլի իթտի, զիւրա
Մուսալիլէր սայիր միլլէթլէր
իլէ եէմէյէ՝ մէշհալլէրի իթթի-
ղաթընճա՝ մէքուս տէյիլ տիր-
էր:

Սիւսամպաշը տախի պիր թագ-
րիրլէ Եսհուտի ասքէրլէրէ եէ-
մէք իշիւն եալընըգ բարա վէ-
րիլմէսինի թէքիլի իթտի, զիւրա
Մուսալիլէր սայիր միլլէթլէր
իլէ եէմէյէ՝ մէշհալլէրի իթթի-
ղաթընճա՝ մէքուս տէյիլ տիր-
էր:

Վան վալիսի Պէքիր պէյ պիր
վագըթտան պէրու Սթանպուլտա
պուլընտըլընտան, մէքքիւր վիւա-
յէթտէ իթթիլա կէօրիլէն եէնի
թէշքիւլաթլար իշիւն տախիլիյէ
նազըրը իլէ էվէլլէր կիւն միւ-
ղէքէրտէ պուլունմուշ տըր: Պէ-
քիր պէյ պիր գաշ կիւնտէն
Պիլթիս թարթիլ իլէ Վանա ալ-
տէթ իտէճէք տիր:

Սամսոնտան Սիվասա եարը-
լաճագ օլան չըմէնտըթէրին միւ-
նագասէսի խիթամ պուլմուշ տըր:
Ինշաաթըն իլը եազըն պաշլան-
մասը մէմուլ օլունիօր:

Պատրիարք Դուրեան Սրբազմըն
իսթիֆասը միգ. Երեսի. Ժողով-
տան գապուլ օլունմուշ իքէն,
Ջօհրապ, Վարդգէս վէ Շահրիկ,
Եան նամ շաթլար բազուր կիւնիւ
Ս. Դուրեանըն էվի էօնիւնտէ պիր
թագըլ սատէտիլան իլէ նիւմա-
յիշ իտէրէք, անը Պատրիարքա-
րան կէօթիլիւպ քիւրսիւսինէ

օթուրթմագ իսթէմիշլէր, ֆագաթ
Դուրեան կիթմէք իսթէմիշ
տիր:

Տ Ա Խ Ի Լ Ի Յ Է

Յանքովիսուլէրին, Եանի րու-
սօֆիլ բարթիսանըն չէֆի պու-
լընան տօք. Տանէվէ Պուլկար Գս-
պիւնէսինի թէշքիլի իհալէ օ-
լունմասը էլիշլէր թարաթընտան
Ջար հազըթլէրինէ թալսիյէ օ-
լունմուշ տէյօրլար: Պու թալսիյէ
տահա զիյտէ Բուսիատան մէ-
մուլ օլունապիլիլ վէ պէլքի տէ
իւնիլլէթլար վէ Ֆրանսա էլիշլէրի
տախի հէմէքքեար պուլունմուշ
օլունլար:

Մուլալիֆ ֆըրգալարա մէն-
սուպ օլան Սօֆիա կաղէթալարըն
վէ մէպուլարըն, պա խուսուս
Սթանպուլիսուլէրին պէյանա
թընա պիւնէն, Սօպրանիէ մէճ-
լիսի գաբանտըգտան սօնրա Մա-
լինով գապիւնէսի իսթիֆասընը
վէրուպ չէքիլէճէք իմիշ:

Սօֆրատան Պէլկրատա չէօյլէ
պիւտիրիլմիշ տիր:

Պուլկար հիւքիւմէթի 200 յի-
լիոն ֆրագ եէնի պիր իսթիֆագ
իթմէկէ գարար վէրտի. պու իս-
թիֆագ իլէ 1892 սէնէսինտէքի
պօ. ճը էստէտիքտէն սօնրա, գա-
լան մէպալ իլէ տէ ասքէրիյէ
իշիւն պէօյիւկ սըբարիշլէր վէ.
րէճէք, վէ եարըլաճագ չըմէնտը-
թէրլէրէ թախիս էլլէլէճէք, Էն
զիյտէ եէնի թօրլար ալընաճագ
վէ պուլկար օրտուլընըն պու-
կիւնքի հալընտան եագըն պիր
չէման գալթընտա իքի միսիլ
տէրէճէտէ գուլվէթ բէյտա իթ-
մէկէ չալըշաճագ տըր: Պու իսթիֆ-
ագ վիւննատա սգոտ օլունաճագ
տըր: Աստրիա էլիսի վէ Պուլ-
կարիւնըն սապըլ մալիյէ նազը-
րը Մ. Սալապաշլ վիւննա պան-
գալարը իլէ պու պապտա միւղէ-
քէրէ իթմէք իշիւն սօֆիա գապի
նէսինտէն մէքուս իտիրմիշ տիր:
Պունտան էվէլ մէվքիլի իգ-
թիտարտա պուլընան Սթանպու-
լիլիս թարթիսինի միւնիսթէր-
լէրի ալէհիլէն սուի մուամէլաթ
տան տօլարը տալայա գըլամ
լունմուշ տըր: Սօպրանիէ պուլըն
իշիւն մալուսա գօմիսիոն թալիւն
իթտի, իշպու գօմիսիոն շիմտի
իթհամանէյի հազըրլաճագտա
տըր:

Կազանըգ չէհրինէ տախի
պիր չըմէնտըթէր խաթլըր եա-
բըլմասը իշիւն չէհրին պէլտի
յէսի թարաթընտան Սօֆիայա պիր
հէյէթի մուրախասէ կէօնտէրիլ-
միշ տիր:

Պուլկարի վէ թիւրքիա պէյ-
նիտէ եէնի թիճարէթ մուգա-
վէլէսի ազտընա տայիր գօմիսի-
օնը մալուսա միւղէքէրաթա տէ-
վամ իտէյօր: Մէքքիւր Գօմիսիոն
չու կիւնլէրտէ թիւրքիատան Պուլ-
կարիայա կէլէճէք մալլէր խու-
սուսընտա մէշուլ տըր: սօնրա տէ
Պուլկարիտան կիտէճէք մալլէ-

րին մէսէլէսինի միւղէքէրէ իտէ-
ճէք տիր:

Հարպիէ նազըրը պիր չօգ
Պուլկար գոպիլթիլէրինի թահալիլ
իլիմ իշիւն էլ օրտայա կէօնտէրիլ-
մէսինէ գարար վէրմիշ տիր:

Ի Խ Թ Ը Բ

Պու ալըն պիլկիսինտէ Իրա-
շուքըն տախի օն պէշիլէքի սէ-
նէսի խիթամ պուլաճաղընտան,
կաղէթա պէտէլինտէն պօլճարը
օլանլարըն զայրը պիւլա թէլէլիլ
կէօնտէրմէլէրի րէճա օլունուր:

Թ Ի Ի Ճ Ճ Լ Ի Ի Յ Է

Ջ Ա Խ Ի Լ Ի Յ Է

ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վալիս 100 քիլո.	14.50/16.15
Արապա	15-80 լիպ. 10.49
ԱՐԲԱ	
Վալիս 100 քիլո	10.25
Արապա 45-52 լիպ.	6.17
ԵՈՒԼԱՅ	Վալիս
« արապա	4.13
ՋԱՂՏԱՐ 100	10.
« Արապա	6.77
ՅԱՍՈՒԼԻԱ 100 քիլ.	25.
ՏԱՐԸ	արապա
ԴՕԼՕԶ արապա 55-60 լպ.	6.04
ՄԻՍԻՐ 100 քիլո	9.70
« Արապա	7.5
ՖԻՅ	100 քիլո 10.43

ՊԱՆԱԼԻԷ

Վառնա բիսպասընտա պագգալիյէ մալ
լէրին պու կիւնքի ֆիլաթը. ալթըն ֆը-
րանք իլէ:

ԳԱՀՎԷ	2.70/2.80
ՇԵՔԷՆԻ Նէմցէ քէլլէ	90.89
ՇԵՔԷՆԻ քէլլէ սանտըգ-46.50/	
ԲԻՐԻՆՃ ճէնօլա չուվալը	45.50
» Ինկիլիզ »	32.50
» Բիզոն »	53.
» Ֆիլիպ »	44.
ԿԱԶ Պաթուս Սան ըղը	9.40
» Թրայա »	6.04
ՋԵՅԹԻՆ ԵՍԴԸ քիլո	170-190
ԿՈՒՐՈՒ Իւզիլմ	85.
ԿՈՒՐՈՒ	31/39
ԻՈՒԶ Թունուզ չուվալ	12. 20
ԻՈՒԶ Ֆօզա »	13. 40
ԵՈՒՄԱՐԹԱ	7.25

« Հ Ո Ր Ի Ջ Ո Ն »

Օրաքերք Գրական, Հասարակական եւ
Քաղաքական

Կը հրատարակուի Տիգրանի մէջ: Բաժ-
նեդին է տարեկան 30 ֆր., վեցամսայ
18 ֆրանգ:

Հասցէ՝ Rédaction „Horizon“
TIFLIS (Russie-Caucase)

« Բ Ա Ջ Մ Ա Վ Է Պ »

Ազգային, Բանասիրական. Գրական
Պատմական կենսագրական ամսաթիւր
Բաժնեդին տարեկան 10 ֆր.

Հասցէ՝ Rédaction de la Revue
„BAZMAVEP“
St. Lazare VENISE (Italie)

Издатель: X Кирбетьягъ

Տպարան «Իրաւունք»ի Վաննա